

ναίον φρόνημα τῶν ἀνθρώπων, οἵτινες εἶχον προεδρεύσει τοῦ ἔργου τῆς ἀναμορφώσεως! Τὸ ἔργον αὐτῶν ἐματαιώθη, ἀλλὰ βεβαίως ὑπῆρξαν ἄνδρες καλοὶ κάγαθοί, μοχθήσαντες τὸ κατὰ δύναμιν ὑπὲρ τῆς κοινῆς σωτηρίας. Ὅποιον ἦτο τὸ μέγεθος τοῦ κακοῦ πρὸς ὃ ἐπεχείρησαν ν' ἀντιπαλαίωσι, μαρτυρεῖται ἐκ τούτου, ὅτι ὁ λαὸς αὐτὸς ὅστις ἔλεγεν ἑαυτὸν ὀρθόδοξον ἠνείχετο τὸν Μιχαὴλ καὶ τὸν Γρυῖλον ἐμπαίζοντας δημοσίως καὶ περιυβρίζοντας τὰ ἱερώτατα τῶν συμβόλων τῆς πίστεως. Ἡ ἀντίδρασις ἢ ἐπερχομένη μετὰ πᾶσαν θρησκευτικὴν ἢ πολιτικὴν μεταρρύθμισιν συνεπάγεται συνήθως δεινὴν τῶν πνευμάτων καὶ τῶν ἡθῶν παραλυσίαν· ἀλλ' ὁ βασιλεὺς τῆς Ἀγγλίας Κάρολος Β' καὶ ὁ θίασος τῶν διαβόητων ἐπὶ κακοηθείᾳ συντρόφων αὐτοῦ ἦσαν ἄνδρες χρηστοί, ἀντιπαραβαλλόμενοι πρὸς τὸ ἔκτρομα τὸ τερατοφυγεθὲν ὑπὸ τοῦ Βάρδα καὶ τοὺς σατύρους ὑπὸ τῶν ὁποίων περιεστοιχίζετο.

Καὶ ἤδη ἤρχισεν ὁ Βάρδας νὰ δρέπῃ τοὺς καρποὺς τῶν ἀγῶνων αὐτοῦ. Πρὸ πάντων ἐπεχείρησε νὰ καταστήσῃ ἐκποδῶν τὸν σπουδαιότερον τῶν συνεπιτρόπων, τὸν λογοθέτην Θεοκτίστον. Ἐπὶ τούτῳ ἀφ' ἐνὸς δὲν ἔπαυεν ἐρεθίζων τὸν Μιχαὴλ Γ' κατὰ τοῦ Θεοκτίστου, διὰ τῆς εἰσηγήσεως ὅτι αὐτὸς πρὸ πάντων δὲν ἐπιτρέπει εἰς τὴν Θεοδώραν ν' ἀφήσῃ εἰς τὸν βασιλέα ἐλευθέραν τὴν χρῆσιν τοῦ δημοσίου θησαυροῦ· ἀφ' ἑτέρου δὲ παρέλπει τὸν ἀφελῆ ὄπωσόν Μανουὴλ ὅτι ὁ λογοθέτης ἐπιβουλεύει αὐτὸν καὶ ὅτι δὲν εἶναι ἀσφαλὴς ἐν τοῖς ἀνακτόροις ὅπου κατῴκει μετὰ τῶν ἄλλων συνεπιτρόπων, ἐπιτυχῶν οὕτω δεινὴν μεταξὺ τῶν ἀνδρῶν τούτων διένεξιν, ἧς ἔνεκεν ὁ Μανουὴλ ἀπελθὼν εἰς τὸ ἴδιον οἶκημα διετέλει ἕκτοτε ὑπὸ φρουρᾶς περιεστοιχισμένος ἐνταῦθά τε καὶ ὁσάκις μετέβαιναν εἰς τὰ ἀνάκτορα, ἵνα παρευρεθῇ εἰς τὰ συμβούλια τοῦ κράτους. Τοιοῦτοτρόπως δὲ παροργίσας τὸν τε βασιλέα καὶ τὸν Μανουὴλ κατὰ τοῦ Θεοκτίστου ὑπηγόρευσε τῷ 854 εἰς τὸν πρῶτον νὰ ζητήσῃ εὐθύνας παρὰ τοῦ λογοθέτου περὶ τῆς διαχειρίσεως τῶν δημοσίων χρημάτων. Ὁ Θεοκτίστος προσῆλθεν ἐπὶ τούτῳ εἰς τὰ ἀνάκτορα, ἀλλ' εὗρισκει ἀντὶ τοῦ βασιλέως τὸν Βάρδαν· καὶ ἀποποιηθεὶς νὰ δώσῃ λόγον εἰς αὐτὸν ἀπέρχεται. Καθ' ὁδὸν ὅμως προσβάλλεται ὑπὸ τοῦ Βάρδα καὶ τῶν συντρόφων αὐτοῦ, ζητήσας δὲ ν' ἀντισταθῇ συλλαμβάνεται ἐν ὀνόματι τοῦ βασιλέως, φυλακίζεται καὶ δολοφονεῖται ἐν τῇ φυλακῇ. Ὁ θάνατος τοῦ Θεοκτίστου ἐπροξένησε βαθεῖαν θλίψιν εἰς τὴν Θεοδώραν, τῆς ὁποίας ὁ ἀνὴρ ἐκείνος εἶχε διατελέσει πιστότατος σύμβουλος. Ὁ δὲ Βάρδας παντοδύναμος τότε γενόμενος ἐφρόντισεν ἀμέσως διὰ ποικίλων τρόπων καὶ ἰδίως διὰ πλαγίων ἀπειλῶν νὰ καταστήσῃ αὐτῇ ἀδύνατον τὴν διεξαγωγὴν τῆς ἀρχῆς, ὥστε μετὰ δύο περίπου ἔτη, ἤτοι τῷ 856, ἡ Θεοδώρα βλέπουσα ἑαυτὴν κινδυνεύουσαν συνεκάλεσε τὴν σύγκλητον, καθυπέβαλεν αὐτῇ τὴν κατάστασιν τοῦ δημοσίου ταμείου καὶ ἐξῆλθε τῶν ἀνακτόρων μεθ' ὄλων αὐτῆς τῶν θυγατέρων. Καθ' ἦν ἔδωκε λογοδοσίαν, τὸ δημοσίον ταμεῖον εἶχε τὴν ἡμέραν καθ' ἦν αὕτη ἀπεχώρησεν ἐκ τῶν πραγμάτων χίλια ἐνενήκοντα κεντηνάρια χρυσοῦ, ἀργυρίου δὲ τρισχίλια κεντηνάρια, ὃ ἔστιν 140 ἑκατομμύρια περίπου δραχμῶν (Κεφ. Α' βιβλ. Γ' τοῦ παρόντος τόμου), ὧν τὰ μὲν πλεῖστα ἀπεθησαυρίσθησαν ὑπὸ τοῦ Θεοφίλου τὰ δὲ λοιπὰ ὑπ' αὐτῆς. Πρὸς ὃν ὑπέρογκον, τὸ ὅποιον ἔμελλε τάχιστα νὰ κατασπαταλήσῃ ἢ ἀκόρεστος ἀσωτία τοῦ Μιχαὴλ Γ'.

Αἱ ἀπὸ τοῦ θανάτου τοῦ Θεοφίλου πολεμικαὶ τοῦ κράτους περιπέτεται ὑπῆρξαν ὅ,τι ἦτο δυνατόν νὰ ὑπάρξωσιν ἐπὶ τοιαύτης ἀθλίας κυβερνήσεως. Οἱ χρονογράφοι δὲν ἀναφέρουσι τί ἐγένετο ἵνα κατευνασθῇ ἢ δυσαρέσκεια ἦν ἀναγκαιῶς ὁ στρατὸς συνηθισθῆναι ἔνεκε τῆς καταλύσεως τοῦ πολιτικοῦ καὶ θρησκευτικοῦ συστήματος εἰς ὃ ἦτο τοσοῦτον